

Kohtuasi C-228/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

8. aprill 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. märts 2021

Kassaator:

Ministero dell'Interno, Dipartimento per le Libertà civili e l'Immigrazione – Unità Dublino

Vastustaja kassatsioonimenetluses:

CZA

Põhikohtuasja ese

Kassatsioonkaebus, mille Ministero dell'Interno (Itaalia siseministeerium) esitas Tribunale di Catanzaro (Catanzaro esimese astme kohus, Itaalia) määruse peale, millega viimane tühistas CZA Sloveeniale üleandmise otsuse põhjusel, et rikuti määruse nr 604/2013 artiklis 4 ette nähtud teavitamiskohustust.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, tõlgendamist ja eelkõige selle määruse artiklis 4 sätestatud teavitamiskohustuse tõlgendamist.

Eelotsuse küsimused

„1. Kas määruse artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et kaebuses, mis esitatakse liikmesriigi tehtud üleandmisotsuse peale määruse (EL) 604/2013 artikli 27 alusel, võib vastavalt määruse artikli 26 süsteemile ja sama määruse artikli 18 lõike 1 punktis b sätestatud tagasivõtmise kohustuse alusel tugineda üksnes sellele, et üleandmisotsuse teinud liikmesriik jättis varjupaigataotlejale andmata määruse artikli 4 lõikes 2 nimetatud teabelehe?

2. Kas määruse artiklit 27, kui lugeda seda koostoimes sama määruse põhjendustega 18 ja 19 ning artikliga 4, tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tuvastatakse artiklis 4 ette nähtud kohustuste rikkumine, näeb tõhus õiguskaitsevahend ette, et kohus peab tegema üleandmisotsuse tühistamise otsuse?

3. Kui 2. küsimusele vastatakse eitavalt, siis kas määruse artiklit 27, kui lugeda seda koostoimes sama määruse põhjendustega 18 ja 19 ning artikliga 4, tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tuvastatakse artiklis 4 ette nähtud kohustuste rikkumine, näeb tõhus õiguskaitsevahend ette, et kohus peab kaebaja esitatud asjaolusid arvesse võttes kontrollima selle rikkumise olulisust, ning võimaldab üleandmisotsuse kinnitada iga kord, kui ei ilmne põhjusi erineva sisuga üleandmisotsuse tegemiseks?“

Viidatud Liidu õigusnormid

Määrus (EL) nr 604/2013, põhjendused 18 ja 19, artiklid 4, 18 ja 27

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47

Viidatud riigisisised õigusnormid

28. jaanuari 2008. aasta seadusandliku dekreeidi nr 25/2008 (decreto legislativo 28 gennaio 2008, n. 25/2008), millega võetakse üle direktiiv 2005/85/EÜ, mis on kehtetuks tunnistatud ja asendatud direktiiviga 2013/32/EL pagulasseisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta, artikkel 3.

Selle artikli ajakohastatud redaktsioon, mis sisaldab 18. augusti 2015. aasta seadusandliku dekreediga nr 142 (decreto legislativo 18 agosto 2015, n. 142) ja 17. veebruari 2017. aasta dekreetseadusega nr 13 (decreto-legge 17 febbraio 2017, n. 13) tehtud muudatusi ning mis kehtestati muudetud kujul 13. aprilli 2017. aasta seadusena nr 46 (legge 13 aprile 2017, n. 46), näeb ette:

„[...]“

3. Asutus, kes vastutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013 tähenduses rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise eest, on Dublini üksus (Unità Dublino), kes

tegutseb kodanikuvabaduste ja sisserände osakonna (Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione) juures.

3-bis. Lõikes 3 sätestatud asutuse tehtud üleandmisotsuse peale võib esitada kaebuse esimese astme kohtu sellele kolleegiumile, kes lahendab rände, rahvusvahelise kaitse ja Euroopa Liidu kodanike vaba liikumise küsimusi [...].

3-ter. Kaebus esitatakse kolmekümne päeva jooksul alates üleandmisotsuse kättetoimetamisest, vastasel korral on see vastuvõetamatu.

3-quater. Juhul, kui esinevad tõsised ja kaalukad põhjused, võib poole taotlusel peatada vaidlustatud meetme täitmise põhjendatud määrusega, millele lisatakse vajaduse korral teabe kokkuvõte. Määrus tehakse viie päeva jooksul alates üleandmisotsuse täitmise peatamise taotluse esitamisest ning lõikes 3 viidatud asutust enne kaasamata. Selleks, et see oleks vastuvõetav, tuleb peatamistaotlus esitada menetlust algatava kaebusega. Kohtukantselei toimetab kätte määruse, millega peatatakse vaidlustatud meetme täitmine või millega keeldutakse selle peatamisest. Pooled võivad kättetoimetamisest alates viie päeva jooksul esitada oma seisukohad. Enne viidatud tähtaja möödumisele järgneva viie päeva jooksul võib esitada repliigid. Kui seisukohad käesoleva lõike viienda ja kuuenda lause tähenduses on esitatud, siis kohus kinnitab, muudab või tühistab juba võetud meetmed uue määrusega, mis tuleb teha järgneva viie päeva jooksul. Käesoleva lõike alusel vastu võetud määrus on lõplik.

3-quinquies. Kaebusest teavitatakse asutust, kes meetme võttis [...].

3-septies. [...] Menetlus lõpetatakse kuuekümne päeva jooksul pärast kaebuse esitamist kohtumäärusega, mis ei kuulu edasikaebamisele. Kassatsioonkaebuse esitamise tähtaeg on kolmkümmend päeva ning hakkab kulgema alates kohtumääruse kättetoimetamisest [...].

3-octies. Juhul, kui eelnevates lõigetes viidatud kaebusega esitatakse üleandmisotsuse täitmise peatamise taotlus, peatub üleandmine automaatselt ning tähtaeg Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013 artikli 29 kohaseks kaebaja üleandmiseks hakkab kulgema hetkest, mil kaebajat teavitatakse peatamistaotlust tagasilükkavast meetmest, või taotluse rahuldamise korral hetkest, mil toimetatakse kätte kohtumäärus, millega kaebus tagasi lükati.“

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 CZA esitas Itaalias rahvusvahelise kaitse taotluse. Unità Dublino (Dublini üksus) tegi määruse (EL) nr 604/2013 (edaspidi „määrus“ või „Dublin III määrus“) artikli 35 tähenduses pädeva Itaalia asutusena üleandmisotsuse CZA üleandmise kohta Sloveeniale, riigile, kus ta oli enne rahvusvahelise kaitse taotluse esitanud. Kontrolli tulemusena saatis Itaalia Sloveeniale määruse artikli 18 lõike 1 punkti b alusel tagasivõtmispalve, mis rahuldati 16. aprillil 2018.

- 2 Tribunale di Catanzarole (Catanzaro esimese astme kohus, Itaalia) esitati üleandmisotsuse peale kaebus, milles tugineti määruse artiklis 4 sätestatud teavitamiskohustuse rikkumisele.
- 3 See kohus tegi esiteks kindlaks, et riigiasutus ei tõendanud, et andis CZA-le artiklis 4 ette nähtud teabelehe, ja teiseks ei pidanud ta piisavaks määruse artikli 5 alusel koostatud isikliku vestluse protokollit esitamist ning veel ühe teabelehe kätteandmist hetkel, mil rahvusvahelise kaitse taotlust hakati Itaalias läbi vaatama.
- 4 Seega leidis Tribunale di Catanzaro (Catanzaro esimese astme kohus, Itaalia), et üleandmisotsus on määruse artiklis 4 sätestatud teavitamiskohustuse rikkumise tõttu kehtetu.
- 5 Siseministeerium (mille koosseisu üleandmisotsuste eest vastutav Dublini üksus kuulub) esitas selle otsuse peale Corte di cassazionele (Itaalia kassatsioonikohus) kassatsioonkaebuse. CZA palub Corte di cassazione siseministeeriumi kassatsioonkaebuse rahuldamata jätta.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Siseministeerium väidab, et esimese astme kohus tegi vea määruse artikli 4 kohaldamisel, kuna isegi kui konkreetsel juhul teabelehte ei antud, ei oleks haldusasutus saanud määruses kehtestatud kriteeriume õigesti kohaldades teistsugust otsust teha.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 7 Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus), eelotsusetaotluse esitanud kohus, märgib eeskätt, et põhikohtuasjas käsitletavas olukorras korraldas haldusasutus tegelikult määruse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse; seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtus küsimuse all üksnes CZA-le määruse artiklis 4 sätestatud teabelehe kätte andmata jätmise olulisus selle määruse artikli 18 lõike 1 punktis b sätestatud tagasivõtmise menetluse raames.
- 8 Riigisiseses kohtupraktikas on välja kujunenud määruse artikli 4 tõlgendamise kaks erinevat suunitlust, eelkõige seoses selle sätte rikkumise olulisuse ja tagajärgedega.
- 9 Esimese suunitluse kohaselt on säte oluline ja seda tuleb erandeid tegemata kohaldada igal juhul, mil algatatakse menetlus Dublin III määruse tähenduses rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava riigi määramiseks. Selle rikkumine toob kaasa üleandmisotsuse pöördumatu õigusvastasuse, ning juhul, kui huvitatud isik esitab riigipoolse teavitamiskohustuse rikkumise alusel üleandmisotsuse peale kaebuse, tuleb see sel põhjusel tühistada. Selle suunitluse kohaselt ei ole üleandmisotsuse tühisuseks oluline asjaolu, et varjupaigataotleja ei väida või ei tõenda, kuidas tema kaebe- ja kaitseõiguste konkreetselt kahjustati.

- 10 Teise suunitluse kohaselt ei saa tugineda määruse artikli 4 rikkumisele, et vaidlustada määruse artiklis 18 sätestatud tagasivõtmise üleandmisotsus, kuna varjupaigataotleja võib esitada etteheiteid üksnes süsteemsete vigade kohta taotluse läbivaatamise menetluses ja vastuvõtutingimuste kohta liikmesriigis, mis on määruse artikli 3 lõike 2 teise lõigu alusel määratud. Teise suunitluse kohaselt ei või kohus igal juhul pärast seda, kui liikmesriik on tagasivõtmise taotluse rahuldanud, üleandmisotsust tühistada üksnes vormiliste rikkumiste alusel, nagu artiklis 4 ette nähtud teabelehe kätte andmata jätmine.
- 11 Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) esitab küsimuse, kas need suunitlused on kooskõlas Dublin III määrusega, arvestades ka Euroopa Kohtu 26. juuli 2017. aasta kohtuotsusega Mengesteab (C-670/2016, punktid 93 ja 95).
- 12 Võttes arvesse õiguskaitsevahendi tõhusust, aga samuti konkreetset ülesannet, mille Dublin III määrus annab esimesele liikmesriigile, kus rahvusvahelise kaitse taotlus esitatakse, küsib Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus), kas põhikohtuasja olukorras ja eelkõige artikli 26 ja artikli 18 lõike 1 punkti b tähenduses üleandmisotsuse vaidlustamise korral tuleb määruse artiklit 4 tõlgendada nii, et selles ette nähtud teavitamiskohustuse rikkumisele saab tugineda üksnes tingimusel, et varjupaigataotleja märgib, millist teavet ta haldusasutusele esitas, et võimaldada viimasel määruses ette nähtud vastutuskriteeriume õigesti kohaldada, ning et ta märgib ka, millisel viisil oleks see teave olnud määrav erineva sisuga üleandmisotsuse tegemiseks või kas see oleks mõjutanud haldusasutust otsust mitte tegema.
- 13 Eelkõige küsib Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus), kas määrusega on kooskõlas esimene suunitlus, mis peab artikli 18 lõike 1 punkti b kohase üleandmisotsuse tühistamiseks piisavaks pelka menetluse vorminõude rikkumisele tuginemist: ta tunneb muret, et sellisel viisil võimaldatakse põhjustel, mis ei ole seotud määruses endas kehtestatud kriteeriumide õige kohaldamisega, vaidlustada kaudselt selle liikmesriigi vastutus, kus varjupaigataotlus esimesena esitati.
- 14 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et määrus ei sisalda juhiseid selle kohta, millised tagajärjed on artikli 4 rikkumisel üleandmisotsusele, ning et määruse artikkel 27 ei viita sellele, mida tuleb sellisel juhul mõista tõhusa õiguskaitsevahendi all.
- 15 Eelkõige kahtleb Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus), et eespool kirjeldatud esimene suunitlus, mille kohaselt peab kohus määruse artikli 4 tuvastatud rikkumise korral üleandmise kohta tehtud haldusotsuse kindlasti tühistama, on kooskõlas määruse eesmärgiga, milleks on vastutava liikmesriigi kiire ja õige kindlaksmääramine varjupaigataotleja põhiõigusi järgides, ning samal ajal edasiliikumise ehk rändajate liikumise saabumisejärgsest liikmesriigist teise liikmesriiki ärahoidmine.
- 16 Lisaks sellele, et see lahendus ei võimalda vastutavat liikmesriiki õigel ajal määrata, tekitab see üleandmisotsuse teinud liikmesriigile ohu ületada

üleandmisotsuse täideviimise maksimaalsed tähtajad. Tõlgendus, mille kohaselt on vaja, et varjupaigataotleja lisaks asjaolud, mis viivad erineva otsuse tegemiseni, tagab aga määruses sätestatud õiguskaitsevahendi tõhususe ja võimaldab samal ajal määruses rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramiseks kehtestatud menetluste õigeaegset ja tõhusat toimimist.

TÖÖDOKUMENT